

POSTANOWIENIE

18 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 18 sierpnia 2023 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M. K.

przeciwko małoletniemu A.K. - działającemu przez przedstawiciela ustawowego M. K.1

o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,
na skutek skargi kasacyjnej małoletniego A. K. - działającego przez przedstawiciela
ustawowego M. K.1

od wyroku Sądu Okręgowego w Koninie

z 29 października 2020 r., I1 Ca 338/20,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda, z tytułu kosztów postępowania kasacyjnego, kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł z odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ k.p.c. za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do zapłaty.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 29 października 2020 r. Sąd Okręgowy w Koninie oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Słupcy z 20 lutego 2020 r. uwzględniającego powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym i nakazującego wpisać w oznaczonej księdze wieczystej jako właściciela powoda w miejsce pozwanego.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, pozwany wskazał przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Jego zdaniem w sprawie wystąpiło istotne zagadnienie prawne o ogólnym znaczeniu dla wymiaru sprawiedliwości w zakresie rozstrzygania sporów na tle stosunków zobowiązaniowych wynikających z czynności prawnych, a ponadto zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawa, konkretnie przepisu art. 58 § 2 k.c., w odniesieniu do którego występują poważne wątpliwości co do zakresu jego zastosowania. Istotę owego zagadnienia oraz sygnalizowanych wątpliwości wyrażać ma następujące pytanie: czy klauzula generalna wyrażona w art. 58 § 2 k.c. ma zastosowanie uniwersalne, bezwzględne, w odniesieniu do wszelkich czynności prawnych, czy też w przypadku niektórych czynności prawnych nie znajduje ona zastosowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał

przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Natomiast powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wywodu, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por.m.in. postanowienia z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepubl.; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.; z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, niepubl.; z 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl.; z 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, niepubl.; z 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, niepubl.).

Wątpliwość prawna sformułowana przez skarżącego nie czyni zadość wskazanym wymaganiom, gdyż istotna w jej ramach kwestia została już wystarczająco wyjaśniona w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Wynika z niego, że o sprzeczności umowy z zasadami współżycia społecznego można mówić m.in. w przypadku koluzji, tj. zawarcia umowy przez reprezentanta w zмовie z kontrahentem i ze szkodą dla interesów reprezentowanego ewentualnie zawarcia umowy z udziałem pełnomocnika działającego sprzecznie z rzeczywistą lub domniemaną wolą mocodawcy, o czym osoba trzecia – strona tej umowy – wiedziała lub bez trudu (przy dołożeniu należytej staranności) mogła się dowiedzieć (por. wyroki Sądu Najwyższego z 14 lipca 1992 r., II CRN 60/92, niepubl., z 16 września 2004 r., IV CK 712/03, OSNC 2005, nr 7–8, poz. 143, z 8 października 2004 r., V CK 76/04, OSNC 2005, n 10, poz. 175, z 21 marca 2013 r., II CSK 458/12, OSNC-ZD 2014, z. A, poz. 10, z 20 października 2016 r., II CSK 59/16, niepubl., z 28 lutego 2018 r., II CSK 228/17, niepubl. i z 23 marca 2018 r., II CSK 371/17, niepubl.). Argumentacja, na której oparty został wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania, a odwołująca się do autonomii woli jednostki również w zakresie dokonywania czynności nieekwiwalentnych, niekorzystnych i nie przysparzających mocodawcy korzyści, pomija, że z ustalonych okoliczności sprawy wynika, iż dokonana przez pełnomocnika powoda czynność była sprzeczna z wolą mocodawcy. Ponadto pełnomocnik zdawał sobie sprawę ze skonfliktowania powoda ze swoim ojcem i zamiaru ojca powoda pozbawienia powoda własności nieruchomości w celu ochrony własnego interesu. Dokonana przez pełnomocnika czynność nie była zatem objęta autonomią woli mocodawcy. Kwestia wykładni i zastosowania art. 58 § 2 k.c. w sytuacji niełojalnego działania pełnomocnika, krzywdzącego mocodawcę i sprzecznego ze znaną pełnomocnikowi jego wolą została dostatecznie wyjaśniona w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zaś skarżący nie wykazał, aby na gruncie przedmiotowej sprawy zrodziła się potrzeba kolejnej wypowiedzi w tym przedmiocie lub odejścia od wyrażonego już stanowiska.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., postanowił jak w sentencji.

(K.L.)

[f.n]